

Motion till riksdagen 2024/25:735

av **Magnus Manhammar (S)**

Standardiserade riktvärden för luftföroreningar i Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att ta fram standardiserade riktvärden för luftföroreningar i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Många industrier i Sverige släpper ut luktämnen som kan upplevas som obehagliga av omgivningen. Hur besvärande en lukt är påverkas av en rad olika faktorer och upplevelsen av besvär kan variera mellan olika personer. Mekanismerna bakom luktupplevelser är ännu inte helt klarlagda. Klart är i alla fall att de kan upplevas som besvärande och att det är ett miljöproblem som måste tas på allvar.

När man i många andra situationer ska ta ställning till besvärande effekter av verksamhet (buller, partikelutsläpp, radioaktivitet) så har man ofta fastställda riktvärden eller tröskelvärden, alltså normer som verksamheten ska förhålla sig till. Ofta utgår de från värden som om de överskrids kan leda till besvär eller uppfattas som störande.

I Sverige finns dock inga generella regler för lukt från olika verksamheter. I Sverige använde man fortfarande ett uttalande från Naturvårdsverket från början på 1980-talet som säger att klagomål på lukt förekommer om luktröskeln överskrider en eller ett par procent av tiden. Därför har man i Sverige under många år diskuterat luktfrekvenser. Det man kan notera är att de förhållanden som rådde i början av 1980-talet har ändrats. Idag förekommer klagomål vid lägre luktfrekvenser än vad man då ansåg vara en acceptabel nivå.

I andra länder finns emellertid mer uttalade nivåer för lukt. En lukts förnimbarhet uttrycks vanligen med ett tröskelvärde som motsvarar den lägsta koncentrationen av ett ämne som är förnimbar för människan. Luktröskeln definieras som luktkoncentrationen vid det antal spädningar då 50 procent av en luktpanel precis kan urskilja en lukt och

uttrycks i enheten luktenhet (le/m^3) eller engelska Odour Units (ou/m^3). Inom EU sker ofta mätning av lukt i enlighet med EU-standarden EN 13725:2003 för luktanalyser.

År 2018 sattes den första europeiska luktgränsen i Europeiska kommissionens beslut om att fastställa de bästa tillgängliga tekniska lösningarna för avfallshantering. Beslutet innebär att alla industrier (i denna sektor) i Europa som använder en biologisk behandling inom avfallssektorn har ett intervall på 200 till 1 000 ouE/Nm^3 som den maximalt tillåtna luktkoncentrationen. Luktkoncentrationen ska anges i europeiska luktenheter (ouE) per kubikmeter vid standardförhållanden och vara uppmätt genom dynamisk olfaktometri enligt EN 13725.

Nederländerna och Tyskland var först i Europa med att ta fram standarder för lukt. Dessa standarder har därefter anpassats och införlivats i andra europeiska och icke-europeiska länder. Danmark och Norge hör till de länder som också tagit fram standarder för lukt.

Även i Sverige finns situationer när luktbesvär från industriell verksamhet kan behöva prövas som en sanitär olägenhet. Det är då opraktiskt att utgå från Naturvårdsverkets gamla rekommendationer, utan det bör tas fram en ordentlig standard för lukt även i Sverige.

Magnus Manhammar (S)